

УДК 378.1

К.О. Самойчук, д.т.н., проф.

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГАЛУЗЕВЕ МАШИНОБУДУВАННЯ»

Анотація. В роботі проаналізовані основні тенденції модернізації освітніх програм у вищих навчальних закладах на прикладі спеціальності «Галузеве машинобудування» для освітніх ступенів «Бакалавр» і «Магістр» в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного.

Ключові слова: освітня програма, освітньо-професійна програма модернізація, Галузеве машинобудування.

Постановка проблеми. На фоні глобального характеру сучасної освіти, який характеризується підвищенням вимог до якості освіти, постає необхідним ефективною модернізація національної системи вищої освіти. Обґрунтоване і виважене запровадження інноваційних підходів у процесі реформування системи вищої освіти повинно слугувати становленню сучасної національної еліти, здатної забезпечити демократизацію суспільства та відтворення і розвиток інноваційного потенціалу економіки [1].

Нагальним питанням модернізаційного поступу системи вищої освіти залишається необхідність створення сучасної нормативно-правової бази, що відповідає вимогам і викликам сьогодення. Залишаються проблеми забезпечення прозорості вищої освіти, створення дієвих механізмів для надання належної якості освітніх послуг, що мають слугувати досягненню нею більшої конкурентоспроможності та значущості на ринку праці [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Якісні підходи до розробки та модернізації освітніх програм у вищій школі надає можливість отримати такі переваги [2]:

- підвищити відповідальність за створення власних внутрішніх систем забезпечення якості освітніх програм;
- отримання гнучкої, оперативної в реагуванні на різноманітні потреби здобувачів і користувачів вищої освіти;
- запровадити компетентнісний підхід, а через нього студентоцентризм (при зменшенні ролі предметоцентризму);
- забезпечити зрозумілість і порівнюваність результатів навчання, набутих компетентностей і кваліфікацій;
- розвинути культуру академічної автономії і творчості вищих навчальних закладів як запоруку стійкого саморозвитку.

Згідно існуючих рекомендацій порядок модернізації освітніх програм (ОП) містить такі етапи [3, 4]:

- розробка проекту освітньо-професійної програми з включенням до авторського колективу роботодавців і здобувачів вищої освіти;
- врахування результатів опитувань попереднього навчального року при оновленні (модернізації ОП);
- розміщення проекту ОП на відповідних сайтах для можливості вільного доступу та ознайомлення зі змістом ОП;
- рецензування стейкхолдерами;
- проходження експертизи відділом МЯОД ТДАТУ;
- обговорення проекту ОП з роботодавцями;
- обговорення проекту ОП зі студентським самоврядуванням;
- обговорення проекту ОП з академічною спільнотою;
- обговорення проекту ОП з робочою групою.

Формулювання цілей статті. Метою даної публікації є аналіз основних тенденцій в напрямках модернізації освітніх програм у вищих навчальних закладах на прикладі спеціальності «Галузеве машинобудування» для освітніх ступенів «Бакалавр» і «Магістр» в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного.

Виклад основного матеріалу досліджень. В ТДАТУ систему розроблення, затвердження, реалізації, моніторингу та перегляду освітніх та освітньо-професійних програм визначається переліком нормативних документів, серед яких: положення про систему внутрішнього забезпечення якості в ТДАТУ і положення про освітні програми в ТДАТУ [5]. Для спеціальності «Галузеве машинобудування» підготовка здобувачів ведеться за трьома освітньо-професійними програмами:

1. ОПП Галузеве машинобудування (освітній ступінь Магістр).
2. ОПП Галузеве машинобудування (освітній ступінь Бакалавр).
3. ОПП Комп'ютерний інжиніринг харчових і переробних виробництв (освітній ступінь Бакалавр).

Освітня програма може оновлюватися (частково в частині всіх компонентів), або проходити модернізацію (більш значну зміну в її змісті та умовах реалізації, ніж при плановому оновленні). Підставами для модернізації освітніх програм Галузеве машинобудування (освітній ступінь Магістр і Бакалавр) було введення в дію в кінці 2020 року стандартів вищої освіти, а ОПП Комп'ютерний інжиніринг харчових і переробних виробництв – потреби сучасного ринку праці. У розробниках усіх освітніх програм галузевого машинобудування наявні найкращі студенти відповідних ОПП та роботодавці – директори або головні інженери таких підприємств як: АТ «Мелітопольський м'ясокомбінат», ПП «Діміорс», ТОВ «Руслан-комплект», ТОВ «Дослідно-механічний завод МІЛЕСТА-УКРАЇНА».

Результати опитувань, проведених у 2020 році враховані під час модернізації ОПП «Галузеве машинобудування» освітнього ступеня (ОС) Магістр, зміст яких представлено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Зміст модернізації освітньо-професійної програми Галузеве машинобудування (ОС Магістр)

№	Зміст модернізації	Ініціатори модернізації
1	До циклу загальної підготовки включена дисципліна «Науково-технічний прогрес і прогнозування розвитку машин та апаратів» Збільшена кількість кредитів на проведення практики до 10.	Гарант ОПП з умови відповідності новому стандарту вищої освіти
2	Введено дисципліни: «Комп'ютерне проектування технологічних процесів механічної обробки деталей» «Сучасні методики комп'ютерного проектування вузлів і деталей машин»	Роботодавці
3	Зміст курсового проекту з дисципліни «Методи досліджень процесів та узагальнення їх результатів», що пропонувався до виконання в 3 семестрі навчального року, заплановано до виконання під час науково-дослідної (переддипломної) практики в 3 семестрі.	Студентське самоврядування
4	Введено дисципліну «Основи триботехніки в системах галузевого машинобудування»	Академічна спільнота

Зокрема, введено в дію дисципліни сучасного комп'ютерного спрямування «Комп'ютерне проектування технологічних процесів механічної обробки деталей» і «Сучасні методики комп'ютерного проектування вузлів і деталей машин», на вимоги нового стандарту збільшена кількість кредитів для практичної підготовки здобувачів, тощо. Результати модернізації ОПП «Галузеве машинобудування» і «Комп'ютерний інжиніринг харчових і переробних виробництв» ОС Бакалавр полягають в приведенні програми у відповідність до вимог стандарту вищої освіти (таблиці 2 і 3).

Таблиця 2.

Зміст модернізації освітньо-професійної програми Галузеве машинобудування (ОС Бакалавр)

№	Зміст модернізації	Ініціатори модернізації
1	2	3
1	До циклу професійної підготовки з майнору професійного спрямування переведено дисципліну «Взаємозаємність, стандартизація та технічні вимірювання», збільшено кількість кредитів.	Гарант ОПП з умови відповідності новому стандарту вищої освіти

Продовження таблиці 2.

1	2	3
	До майнору, який розширює професійні компетентності галузевого машинобудування з циклу професійної підготовки переведено дисципліни «Основи холодильної технології» і «Альтернативні джерела енергії»	
2	Збільшено кількість кредитів на вивчення дисципліни «Технологічне обладнання галузі» і «Технологічні основи машинобудування»	Роботодавці
3	До циклу професійної підготовки введено дисципліну «Вступ до фаху» і навчальну практику 6 кредитів	Студентське самоврядування
4	До майнору, який розширює професійні компетентності галузевого машинобудування введено таку дисципліну, як «Гідравліка та гідропривід» скориговано кількість дисциплін за вибором студента, кількість кредитів 62	Академічна спільнота

Для цього переведено до циклу професійної підготовки дисципліну «Взаємозаємність, стандартизація та технічні вимірювання», до майнору, який розширює професійні компетентності галузевого машинобудування введено дисципліни «Основи холодильної технології» і «Альтернативні джерела енергії», «Гідравліка та гідропривід». Збільшено кількість кредитів на вивчення дисциплін професійного спрямування, зокрема «Технологічне обладнання галузі» і «Технологічні основи машинобудування». Скориговано кількість дисциплін за вибором студента (кількість кредитів 62).

Таблиця 3.

Зміст модернізації освітньо-професійної програми «Комп'ютерний інжиніринг харчових і переробних виробництв» (ОС Бакалавр)

№	Зміст модернізації	Ініціатори модернізації
1	2	3
1	До циклу професійної підготовки з майнору професійного спрямування переведено дисципліну «Взаємозаємність, стандартизація та технічні вимірювання». Атестацію здобувачів вищої освіти здійснювати у формі кваліфікаційної роботи.	Гарант ОПП з умови відповідності новому стандарту вищої освіти

Продовження таблиці 3

1	2	3
2	Збільшено кількість кредитів на вивчення дисципліни «Комп'ютерне проектування деталей та конструкцій»	Роботодавці
3	До циклу професійної підготовки введено дисципліну «Біотехнологічні процеси та обладнання»	Академічна спільнота

В результаті аналізу змісту модернізації ОПП можна виділити основні напрями вдосконалення – збільшення кількості й частки сучасних професійних дисциплін комп'ютерного спрямування і збільшення об'єму практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Слід зазначити, що при модернізації ОПП врахований досвід ТДАТУ останніх років по відпрацюванню дієвих моделей організації дуальної форми освіти, розроблена необхідна нормативна база, напрацьована база провідних підприємств, що дає можливість розвивати і вдосконалювати освітній процес в напрямку підвищення якості підготовки фахівців. Дуальна форма організації освіти є одним з основних дієвих механізмів для ефективного та повноцінного функціонування системи «здобувач» – «заклад вищої освіти» – «виробництво» [6].

Крім того при модернізації ОПП враховані особливості проведення лабораторно-практичних робіт спеціальності «Галузеве машинобудування» ТДАТУ: не тільки вивчення будови, принципу дії та характеристик обладнання переробної галузі, але й впровадження інженерних рішень, щодо удосконалення конструкцій машин і апаратів для підвищення їх виробничих показників [7].

Висновки. Освітні програми спеціальності Галузеве машинобудування ТДАТУ проходили модернізацію, підставами для яких були: було введення в дію в кінці 2020 року стандартів вищої освіти (ОС Магістр і Бакалавр), а для ОПП Комп'ютерний інжиніринг харчових і переробних виробництв – потреби сучасного ринку праці.

В результаті аналізу змісту модернізації ОПП можна виділити основні напрями вдосконалення – збільшення кількості й частки сучасних професійних дисциплін комп'ютерного спрямування і збільшення об'єму практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел.

1. Парпан У. Модернізація національної системи освіти у контексті сучасного євроінтеграційного поступу України. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". К. : ІСДО України, 2017. С. 296–302.

2. Захарченко В.М., Луговий В.І., Рашкевич Ю.М., Таланова Ж.В. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації/ За ред. В.Г. Кременя. К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с.

3. Петриченко С.В., Олексієнко В.О. Інноваційні методики викладання технічних дисциплін. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь, 2020. Вип. 24. С. 146–150.

4. Ломейко О.П., Самойчук К.О., Олексієнко В.О. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти в Таврійському державному агротехнологічному університеті. Тези Міжнародної науково-методичної конференції «Інженерна освіта у сфері харчової і готельної індустрії: виклики сьогодення» до 50-річчя кафедри устаткування харчової і готельної індустрії ім. М.І. Беляєва. Харків, ХДУХТ. 2019. С 140–142.

5. Положення про освітні програми в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного / Ломейко О.П., Кюрчев С.В., Назаренко І.П., Ортіна Г.В. і інш. Мелітополь: ТДАТУ, 2021. 36 с.

6. Ломейко О.П., Самойчук К.О., Олексієнко В.О. Розвиток дуальної форми освіти, як дієвого механізму підвищення якості підготовки фахівців. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь, 2020. Вип. 24. С. 13–17.

7. Самойчук К.О., Пупинін А.А. Методика впровадження інженерних рішень при проведенні лабораторних і практичних занять на кафедрі «Обладнання переробних і харчових виробництв імені професора Ф.Ю. Ялпачика» Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь, 2020. Вип. 24. С. 104–108.

Samoychuk K. Analysis of the main trends of modernization of educational programs of the specialty "Industrial mechanical engineering"

Summary. The main trends of modernization of educational programs in higher educational institutions are analyzed on the example of the specialty "Industrial Engineering" for educational degrees "Bachelor" and "Master" at the Dmitro Motorny's Tavria State Agrotechnological University.

Key words: educational program, educational-professional program modernization, mechanical engineering.